

Текст на русском ниже

APEL PUBLIC

privind asigurarea transparenței și incluziunii procesului de adoptare de către Parlamentul Republicii Moldova a Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018-2022

10 noiembrie 2017

În atenția:

**Președintelui Parlamentului RM, Domnul Andrian Candu,
Președintelui Comisiei drepturile omului și relații interetnice, Domnul Vladimir Țurcan,
Partenerilor de dezvoltare ai RM,
Tuturor celor interesați.**

Organizațiile societății civile își exprimă îngrijorarea privind conținutul proiectului Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018-2022, aprobat în cadrul ședinței Guvernului din 8 noiembrie 2017 și remis spre aprobare Parlamentul Republicii Moldova, dar și privind procedura defectuoasă de consultare publică, desfășurată la nivelul autorității publice responsabile.

Urmare a participării Republicii Moldova în cadrul celui de al II-lea ciclu al Evaluării Periodice Universale, care a avut loc la Geneva, în noiembrie 2016, Guvernul Republicii Moldova a inițiat procesul de elaborare a celui de-al treilea Plan Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (PNADO 3), care urma să înglobeze recomandările internaționale în domeniul drepturilor omului, adresate Republicii Moldova de către organele de monitorizare ale ONU și altor organizații regionale.

În scopul identificării și dezbaterii, într-un mod inclusiv și participativ, provocări existente în domeniu, în activitățile Grupului și subgrupurilor de lucru pentru elaborarea PNADO 3 au fost atrase organizații ale societății civile din diverse domenii relevante drepturilor omului, precum: drepturile persoanelor cu dizabilități, a persoanelor de etnie romă, egalitatea de gen și violența în bază de gen, traficul de ființe umane, dreptul la sănătate (inclusiv mintală și sexual-reproductivă), drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale etnice, religioase și lingvistice, drepturile copilului, etc.

PNADO 3 urma să fie documentul de politici-umbrelă, menit să coordoneze eforturile naționale în domeniu și să creeze soluții sistemice pentru îmbunătățirea realizării drepturilor omului pentru populația Republicii Moldova, inclusiv pentru cei din grupurile vulnerabile și marginalizate, cei din localități și raioanele compact locuite de minorități etnice, precum ucraineni, găgăuzi, ruși, bulgari, romi, dar și pentru populația din regiunea transnistreană.

Totuși, urmare a sistematizării rezultatelor subgrupurilor de lucru mixte, produsul prezentat spre consultare publică de către Ministerul Justiției omitea să includă domenii cruciale pentru politica națională în domeniul drepturilor omului, precum: prevenirea și combaterea torturii și relelor tratamente în instituțiile psihiatrice, printre care, asigurarea canalelor interne și externe de raportare a abuzurilor, relelor tratamente și torturii și publicitatea canalelor de avertizare, protecția avertizorilor de integritate, controlul și prevenția bolilor netransmisibile, disparitățile existente în realizarea drepturilor economice, sociale și culturale, inclusiv a dreptului la educație și sănătate, de către grupurile dezavantajate și marginalizate și persoanelor din mediul rural, circumstanțe aduse la cunoștință autorității publice responsabile de către organizațiile semnatare.

Spre regret, proiectului Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018-2022, [aprobat în cadrul ședinței Guvernului din 8 noiembrie 2017](#), păstrează majoritatea dintre golurile

menționate mai sus, nesoluționarea cărora generează violări grave ale drepturilor, în special pentru grupurile vulnerabile și minoritare, dar și locuitorii din mediul rural.

De asemenea, organizațiile semnatare își expun dezacordul cu privire la procesul de consultare publică a proiectului Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018-2022, care a fost insuficient de transparent și inclusiv, limitând posibilitatea participării tuturor părților interesate în procesul de elaborare și consultare publică a politicii.

Astfel, în pofida implicării organizațiilor societății civile și organizațiilor internaționale în etapele inițiale de elaborare a componentelor tematice ale proiectului Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018-2022, părților interesate, contrar prevederilor Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, li s-a oferit, în perioada 21 – 30 iunie 2017, un termen de 7 zile lucrătoare pentru a face cunoștință, formula și remite recomandări pe marginea proiectului respectiv.

La fel, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției nu a fost plasată sinteza recomandărilor parvenite de la societatea civilă, în pofida solicitărilor formulate de părțile interesate și obligației exprese prevăzute în art. 12 alin. 5 din Legea nr. 239/13.11.2008

Solicitările organizațiilor societății civile privind organizarea consultărilor publice suplimentare pe marginea proiectului final al Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018-2022 sau cele privind punerea la dispoziție a documentului au fost, de asemenea, ignorate de către autoritatea publică vizată.

O altă îngrijorare a organizațiilor semnatare este faptul neîntreprinderii de către autorități a careva acțiuni pentru a implica în procesul de consultare publică a proiectului Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018-2022 a locuitorilor și autorităților din UTA Găgăuzia, regiunea transnistreană, dar și a localităților compact locuite de minorități etnice, precum: bulgari, ucraineni, ruși, găgăuzi și romi. Or, potrivit datelor sondajului sociologic din 2014, circa 25% din populația Republicii Moldova reprezintă o altă etnie decât moldoveni/români, date similare fiind și în ceea ce privește procentul populației a cărei limbă nativă e alta decât cea română/moldovenească.

Semnatarii prezentului apel public reiterează că neremedierea curențelor menționate mai sus, vor duce la diminuarea semnificativă a rezultatelor implementării acestei importante politici de domeniul drepturilor omului, a cărei obiectiv principal este reducerea disparităților și îmbunătățirea calității vieții populației Republicii Moldova.

Reieșind din cele relatate mai sus, solicităm:

1. Asigurarea desfășurării, de către Comisia parlamentară de profil, a unor consultări publice autentice și transparente pe marginea proiectului Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018-2022, asigurând premisele necesare pentru implicarea tuturor părților vizate de acest proces.
2. Identificarea măsurilor potrivite pentru încorporarea în proiectul Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018-2022 a măsurilor pentru redresarea tuturor celor mai presante și actuale provocări întâlnite de populație Republicii Moldova de domeniul drepturilor omului

Anexă:

Analiza succintă a omisiunilor proiectul Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2018-2022, aprobat în cadrul ședinței Guvernului din 8 noiembrie 2017.

*****

ОБЩЕСТВЕННЫЙ ПРИЗЫВ

Смысловой перевод текста

по обеспечению прозрачности и инклюзивности процесса принятия Парламентом Республики Молдова Национального плана действий по правам человека 2018-2022 гг.

10 ноября 2017 г.

Вниманию:

**Председателя Парламента Республики Молдова г-н Андриан Канду,
Председателя Комиссии по правам человека и межэтническим отношениям г-н Владимир Цуркан,
Партнёрам по развитию Республики Молдова,
Всем заинтересованным Лицам.**

Организации гражданского общества обеспокоены содержанием проекта Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы, утвержденного на заседании правительства 8 ноября 2017 года и представленного на утверждение в Парламент Республики Молдова, а также о неверной процедуре консультаций с общественностью на уровне ответственного государственного органа.

После участия Республики Молдова во втором цикле Универсального периодического обзора, состоявшегося в Женеве в ноябре 2016 года, правительство Республики Молдова инициировало процесс разработки Третьего национального плана действий Права человека (PNADO 3), который содержит международные рекомендации по правам человека, адресованные Республике Молдова наблюдательными органами ООН и другими региональными организациями.

В целях выявления и обсуждения инклюзивных и совместных задач в области деятельности подгрупп, Группы по разработке PNADO 3, были привлечены организации гражданского общества из различных областей прав человека: прав Людей с особыми потребностями, Рома, гендерного равенства, торговли людьми, права на здоровье (в том числе умственного и репродуктивного), права лиц, принадлежащих к этническим, религиозным и языковым меньшинствам, прав ребенка и т. Д.

PNADO 3 будет политикой предназначенной для координации национальных усилий в этой области и созданию системных решения для улучшения предоставления о правах человека молдавского населения, в том числе из уязвимых групп и маргинальных групп населения в городах и районах компактного заселенные этническими меньшинствами, таких как украинцы, гагаузы, русские, болгары, Рома, а также для населения приднестровского региона.

Однако, после систематизации результатов, продукт, представленный на публичные консультации Министерства юстиции, не включал в себя важнейшие области национальной политики в области прав человека, такие как: предотвращение пыток и жестокого обращения в психиатрических учреждениях, борьба с ними и борьба с ними неинфекционные, несоответствия в реализации экономических, социальных и культурных прав, включая право на образование и здоровье, обездоленных и маргинальных групп и людей в сельских районах, обстоятельства, доводимые до сведения государственного органа, ответственного за подписавшие организации.

К сожалению, проект Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы, утвержденный на заседании правительства от 8 ноября 2017 года, сохраняет большинство

вышеупомянутых пробелов, провал которых порождает серьезные нарушения прав, особенно для уязвимых групп и меньшинств, но и сельских жителей.

Подписавшие ниже организации не согласны с процессом общественных консультаций проекта Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы, который является недостаточно прозрачным и всеобъемлющим, что ограничивает возможность участия всех заинтересованных сторон, вопреки положениям Закона №. 239 от 13.11.2008 о прозрачности процесса принятия решений. Ранее был предложен крайний срок в 7 рабочих дней, чтобы сообщить, сформулировать и вынести рекомендации по проекту в период с 21 по 30 июня 2017 года.

Кроме того, на официальном веб-сайте Министерства юстиции нет резюме рекомендаций гражданского общества, несмотря на просьбы заинтересованных сторон и прямое обязательство, предусмотренное ст. 12 Пунктом 5 Закона №. 239 / 13.11.2008

В процессе разработки и консультации по вопросам государственной политики соответствующий государственный орган также игнорировал просьбы организаций гражданского общества о проведении дополнительных консультаций с общественностью по окончательному проекту Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы или о предоставлении этого документа. В процессе разработки и консультации по вопросам государственной политики. Соответствующие государственные органы также игнорировали просьбы организаций гражданского общества о проведении дополнительных консультаций с общественностью по окончательному проекту Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы или о предоставлении этого документа.

Еще одна проблема подписавших организаций заключается в том, что власти не предприняли никаких действий по привлечению жителей и властей АТО Гагаузии, Приднестровского региона и компактные поселения, населенные этническими меньшинствами, такие как: болгары, украинцы, русские, гагаузы и рома в ходе общественных консультаций по проекту Национального плана действий в области прав человека 2018-2022 годов .

Согласно социологическому опросу 2014 года, около 25% населения Республики Молдова представляет собой другую этническую группу, чем молдавская / румынская, аналогичные данные также являются процентом населения, родной язык которого отличается от румынского / молдавского.

Подписавшие, вновь заявляют, что отказ от устранения вышеупомянутых недостатков приведет к значительному уменьшению результатов осуществления этой важной политики в области прав человека, основной целью которой является сокращение неравенства и улучшение качества жизни населения Республики Молдова.

Исходя из вышесказанного, мы просим:

1. Обеспечить, чтобы парламентская комиссия провела искренние и прозрачные общественные консультации по проекту Национального плана действий по правам человека 2018-2022 годов, предоставив необходимые предпосылки для участия всех заинтересованных сторон в этом процессе.

2. Определить соответствующие меры для включения в проект национального плана действий по правам человека 2018-2022 годов мер по устранению всех наиболее насущных и текущих проблем, с которыми сталкивается Республика Молдова в области прав человека
приложение:

Краткий анализ упущений проекта Национального плана действий в области прав человека на 2018-2022 годы, утвержденного на заседании правительства от 8 ноября 2017 года.

Organizațiile semnatare:

1. Grupul Tinerilor Pentru Solidaritate Interetnică;
2. A.O. Tomai LUX;
3. Consiliul Național al Tineretului din Moldova;
4. Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari;
5. Amnesty International Moldova;
6. Ambasada Drepturilor Omului;
7. Centrul Național al Romilor;
8. Comunitatea Originarilor din Țările Afro-Asiatice în Moldova;
9. A.O. "Tineretul Armean din Moldova";
10. Centrul de educație non-formală „Diversitate“;
11. A.O. CSC Moldova;
12. Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de copii (CNPAC);
13. Centrul de Instruire în Domeniul Sănătății Reproductive (CIDSR);
14. Olga Bîtcă, Coordonatoare de proiecte CReDO;
15. Asociația Obștească "IUS MOLDOVA";
16. Asociația Obștească Centrul de Informații GENDERDOC-M;
17. NGO "FATIMA" - Societatea de protecție a copiilor de origine Africană din MOLDOVA;
18. AO Centrul de intervenție precoce "Voinicel";
19. Svetlana Doltu, membru al Consiliului pentru prevenire a torturii;
20. Coaliția Națională "Viața Fără Violență în Familie¹";
21. Coaliția Nediscriminare;
22. Centrul de Protecție Socială și Juridică " Participare";
23. Serviciu pentru Pace "SPP";
24. НП "Центр социальной и правовой поддержки "Мотивация"- НП "ЦСиПП "Мотивация";
25. Asociația Obștească Centrul de Sănătate și Dezvoltare Comunitară *AFI: Act for Involvement*;
26. AO "Centrul media";
27. AO "Federația Familiilor pentru Unificare și Pace în Lume din Moldova" - FFUPLM;
28. Ion Bambuleac, Apărător al Drepturilor Omului;
29. Centrul de Protecție Juridică pentru Apărarea Drepturilor Omului;
30. Alianța Studenților din Moldova(ASM).

---

¹ Coaliția Națională "Viața fără Violență în Familie", formată din 22 organizații și instituții publice (<http://stopviolenta.md/26-structura-coaliei.html>)